

ASSOCIACIÓ COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: autonòmic

Forma jurídica: associació i ONGD

- 28 persones treballadores
- 1 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 223 persones voluntàries
- 69 persones sòcies
- 64 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 51 persones ateses en serveis a la gent gran
- 5 persones ateses en serveis de dependència o discapacitat
- 22 persones ateses en serveis d'atenció a trastorns de salut mental
- 1.839 persones ateses en serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.ccar.cat

Breu història de l'organització

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (d'ara endavant, CCAR) és una entitat sense finalitat de lucre que es troba inscrita al cens d'entitats del voluntariat de Catalunya amb el número 1.434. Fundada l'any 2004, la CCAR disposa de 19 anys d'experiència en la defensa el dret d'asil i els drets de les persones refugiades, apàtrides, sol·licitants de protecció internacional i/o d'apatridia, així com de les persones migrades que es troben en una situació d'especial vulnerabilitat. En aquest sentit, l'any 2021 vàrem ser declarades com a associació d'Utilitat Pública. La seva tasca que no seria possible sense la col·laboració i el suport desinteressat de les persones que s'impliquen com a voluntàries amb l'entitat, que a dia 31 de desembre de 2022 eren un total de 223, de les quals 174 són dones, el 78%. Per mitjà d'aquestes accions de voluntariat, des de la CCAR es busca promoure que la ciutadania s'impliqui en la defensa del dret d'asil i de les persones desplaçades forçosament a Catalunya, contribuint de manera activa i directa en l'acollida i inclusió d'aquestes persones a casa nostra.

Missió

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat té per objectiu principal defensar el dret d'asil i els drets fonamentals de les persones refugiades i immigrants, afavorint els seus processos d'inclusió a Catalunya. Així mateix, des de l'entitat, es qüestiona la pretesa voluntariat de les migracions, amb la finalitat d'obrir el debat relatiu a les diverses formes de persecució i les vulneracions de drets humans que requereixen algun tipus de protecció.

Descripció de l'activitat

1. La provisió d'atenció directa integral dirigida a persones sol·licitants de protecció internacional, refugiades i immigrants amb programes i serveis d'acompanyament jurídic, formatius i ocupacionals, recursos d'acollida temporal i el programa de Mentoria social.
2. La incidència política, social i el foment de la participació a través de la recerca, la formació, la sensibilització i la incidència política a fi de defensar el dret d'asil i els drets de les persones refugiades i desplaçades forçosament.
 - 2.1 Accions d'incidència social i política a través de la sensibilització, la formació i la recerca orientades a generar espais de reflexió i debat sobre els desplaçaments forçats amb la participació activa de les pròpies persones sol·licitants de protecció internacional i refugiades.
 - 2.2 Accions de foment de la participació social, la mobilització i la implicació de la ciutadania catalana en l'acollida i l'acompanyament de persones desplaçades forçosament per mitjà del voluntariat.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

MUNICIPIS ACOLLIDORS: PROGRAMES COMPLEMENTARIS D'ACOLLIDA I INCLUSIÓ DE PERSONES DESPLAÇADES FORÇOSAMENT A CATALUNYA

Breu descripció

Municipis Acollidors és un projecte que ofereix un servei d'acollida i acompanyament integral, multidisciplinar i especialitzat, complementari al Programa estatal d'acollida, dirigit a persones refugiades que per diversos motius han quedat fora del Programa estatal, és a dir, a dones, homes i persones no binàries, majors i menors d'edat que s'han vist forçades a desplaçar-se fruit de greus vulneracions de drets humans, amb necessitats de protecció internacional.

Des dels seus inicis la CCAR treballa en exclusiva per millorar les condicions de vida de les persones desplaçades forçosament, refugiades, migrades i apàtrides. D'aquesta manera, aquest projecte, en clau municipalista, té un recorregut de continuïtat de més de 5 anys i, compta des del 2019 amb el suport del Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya i de diferents municipis, que té per propòsit últim seguir oferint una cobertura específica en resposta a les necessitats d'acollida i inclusió que presenten les persones ateses. Aquesta resposta és individualitzada i eficaç, i promou la plena inclusió del col·lectiu atès, el seu apoderament i l'adquisició d'autonomia. Tot això, es duu a terme mitjançant activitats que complementen les iniciatives autonòmiques i locals ja existents en defensa dels drets de les persones que busquen refugi.

En relació amb aquest projecte, la CCAR disposa de Punts d'Informació i Orientació establerts a les ciutats de Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Rubí i Reus, amb el propòsit d'assessorar, informar i orientar a persones desplaçades forçosament en matèria d'asil i refugi en aquests municipis. D'altra banda, des de l'any 2016 i en coordinació amb l'Ajuntament de Barcelona, es gestiona el Programa Nausica, que proveeix places d'acollida complementària al Programa estatal dirigides a persones desplaçades forçosament en situació d'especial vulnerabilitat i/o risc d'exclusió social, assumint la CCAR la gestió de 24 places.

Aportació de valor de la iniciativa

El valor del present projecte en el col·lectiu beneficiari dels dispositius residencials anteriorment esmentats són múltiples. En primer lloc, el projecte està dissenyat amb l'objectiu d'atorgar un paper rellevant a les persones desplaçades forçosament, en el sentit que esdevinguin protagonistes del seu itinerari vital, i que prenguin les decisions segons el seu criteri. En aquest sentit, les persones desplaçades tenen molts recursos per participar i donar la seva opinió en el disseny de les activitats, gràcies a la metodologia utilitzada en el marc de les intervencions del

projecte, a tall d'exemple, totes les temàtiques de les activitats i tallers són consensuades amb les persones beneficiàries.

En definitiva, el projecte s'emmarca en la línia de treball de l'entitat, i que persegueix la dignificació del col·lectiu de persones refugiades i la millora de la seva qualitat de vida, promocionant no solament la seva autonomia i la seva inclusió sociolaboral.

Necessitats identificades

Durant el 2022, 118.842 persones varen sol·licitar protecció internacional a l'Estat espanyol, nombre molt superior a les 65.404 sol·licituds de l'any 2021. L'augment continuat que es produeix any rere any en el nombre de persones que arriben a Catalunya cercant-hi refugi fa patent la importància de continuar implicant a la ciutadania en els seus processos d'acollida i d'inclusió al nostre país. Així, des de la CCAR considerem urgent i necessari promoure i consolidar accions que contribueixin a l'apoderament de les persones desplaçades forçosament.

El Projecte Municipis Acollidors ha demostrat la seva validesa, contribuint a la inclusió sociolaboral de les persones desplaçades forçosament i prevenint el sensellarisme i la pobresa, i afavorir la inclusió, als diferents municipis, esdevenint persones apoderades i autònomes -socialment i econòmicament-, posant especial atenció a les interseccionalitats de gènere i diversitat funcional. El projecte es consolida com un recurs especialitzat afí i complementari als oferts per la Cartera de Serveis Socials dels Departaments d'Igualtat i Feminismes i Drets Socials de la Generalitat de Catalunya, aportant una visió integral i especialitzada d'atenció a les persones refugiades i desplaçades forçosament.

A més, el present projecte destaca per la seva singularitat i originalitat, ja que pretén posar el focus en el reforç i la consolidació dels programes d'acollida complementària de caràcter residencial, multidisciplinar i integral.

Principals objectius assolits

1. Identificar i derivar persones víctimes de desplaçaments forçats fruit de greus vulneracions de drets humans als diferents programes d'acollida complementària de la CCAR o a altres serveis -interns o externs-, recursos normalitzats i/o especialitzats, i a entitats afins als valors de defensa de drets humans que es troben al territori català.
2. Donar continuïtat i reforçar el servei d'atenció, assessorament i acompanyament jurídic en els diferents territoris d'actuació dels Programes complementaris de la CCAR, relatiu a la protecció internacional per a les persones víctimes de desplaçaments forçats.
3. Coordinar el treball tècnic i els equips per tal de garantir un funcionament eficaç i adaptat a les necessitats actuals dels diferents perfils de persones potencials sol·licitants de protecció internacional que es troben als municipis de Barcelona, Sabadell, Sant Boi de Llobregat, Rubí i Reus.
4. Garantir el servei d'acompanyament, suport i assessorament

sociolaboral dirigit a persones víctimes de desplaçaments forçats que es troben en territori català i en situació de vulnerabilitat i/o risc d'exclusió social, usuàries dels Programes d'acollida complementària, a través de la realització de plans de treballs i itineraris individualitzats amb la corresponsabilitat de les persones ateses.

- Realitzar itineraris d'inclusió social en perspectiva de gènere dirigits a les persones més vulnerabilitzades del col·lectiu de persones desplaçades.

Principals resultats obtinguts

En primer lloc, pel que fa als punts d'informació i orientació, s'han atès un total de 988 persones (589 dones i 399 homes) i cal destacar la bona adaptació del PIO de Sant Cugat, municipi on moltes famílies van acollir a persones desplaçades forçosament pel conflicte Ucraïna, i que van arribar al municipi amb la necessitat de rebre acompanyament i orientació. En coordinació amb l'Ajuntament, el PIO va esdevenir centre de referència per la realització de tots els tràmits que les persones necessitaven realitzar.

El servei d'atenció jurídica també va atendre a 775 persones (455 dones i 314 homes). S'ha donat atenció a persones en situació de vulnerabilitat i/o en risc d'exclusió social que es troben a les províncies de Barcelona i Tarragona. Mitjançant aquest servei, s'ha defensat l'exercici dels drets de les persones sol·licitants de protecció internacional, persones refugiades, sol·licitants d'apatrídia, apàtrides, i també els de les persones que han vist denegada la seva sol·licitud. Des del servei jurídic s'ha continuat donant a conèixer la figura d'asil i la protecció internacional com una opció jurídica vàlida, divulgar les noves formes de persecució i treballar per la defensa dels drets de les persones refugiades i immigrants en situació de vulnerabilitat.

Finalment, des de la CCAR s'ha gestionat un total de 49 places residencials als diferents dispositius que tenim.

Abast de l'experiència

La finalitat del projecte és oferir un servei d'acollida i acompanyament integral, multidisciplinari i especialitzat, complementari al Programa estatal d'acollida, dirigit a dones i homes majors i menors d'edat que s'han vist obligades a desplaçar-se forçosament fruit de greus vulneracions de drets humans i amb necessitats de protecció internacional. Es pretén continuar donant una resposta individualitzada i eficaç, responnent a les diferents necessitats de les persones usuàries, promovent la seva inclusió, apoderament i autonomia, amb activitats que complementin les iniciatives existents a nivell autonòmic i local en defensa dels drets de les persones que busquen refugi.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 28

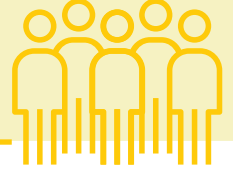
Membres equips directius: 2

Sòcies: 69

Ateses: 1.839

Voluntàries: 223

Altres: 7 (membres de la Junta)

Principals factors clau d'èxit

Un dels principals factors resideix en l'oferta d'un acompanyament integral des de l'entitat. Les persones disposen d'un acompanyament interprofessional que dona resposta a les possibles necessitats de tipus social, laboral, jurídic, emocional i psicològiques. En el cas de no disposar de les eines per proporcionar acompanyament en alguna temàtica concreta, es realitza la derivació a recursos especialitzats.

La perspectiva intercultural, antiracista s'integra transversalment en els Programes complementaris gestionats per l'entitat. La CCAR vetlla pel respecte dels drets de les persones desplaçades forçosament amb diferents contextos i realitats socioculturals, entenent la diversitat cultural com valor positiu i necessari per a la consecució dels objectius de l'entitat. Així, es posen en marxa estratègies que garanteixen les necessitats de les persones amb orígens contextos culturals i/o creences religioses.

Un altre dels elements centrals del present projecte és l'enfocament de gènere en tant que es posa èmfasi en proveir serveis d'acollida complementària per a dones desplaçades forçosament que es troben en situació de vulnerabilitat i risc d'exclusió social agreujat a causa de les diferents interseccionalitats. Es tracta d'un col·lectiu amb una vulnerabilitat especialment agreujada pels diferents contextos socioeconòmics i pel sol fet de ser dona.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

Un dels primers reptes a destacar és l'esforç i la implicació que va significar continuar treballant en l'atenció a persones en el context de la COVID-19, que va suposar un fort canvi i la implementació, amb caràcter urgent, de mesures com el distanciament personal, l'adequació dels dispositius d'acollida, i l'atenció telefònica i telemàtica de totes les persones.

Cal destacar també que les persones que volen sol·licitar protecció internacional es troben en situació de desprotecció per les dificultats en l'accés al dret d'asil, com els llargs períodes d'espera per iniciar sol·licituds i les dificultats per tenir cites. Segons s'ha pogut constatar, algunes persones es veuen abocades a adquirir les cites en el mercat negre. Recentment, s'ha canviat el procediment, habilitant un telèfon, tot i que la situació

no ha millorat, a causa del col·lapse de la centraleta. Aquest fet provoca que les professionals hagin d'acompanyar en moltes ocasions a les persones ateses en molts més tràmits.

Finalment, exposar la importància del present projecte en relació amb l'adaptació i la flexibilitat davant de contextos migratoris canviants, l'actual crisi inflacionària o l'arribada massiva de persones que fugien del conflicte ucraïnès. Des de l'entitat s'han hagut de crear i/o adaptar propostes per tal d'assolir l'objectiu del projecte; així com reaccionar davant les noves necessitats de les persones.

Elements innovadors que aporta l'experiència

Amb la finalitat de donar cobertura a les necessitats dels perfils més vulnerables i, tenint en compte les limitacions existents en el Programa d'acollida estatal, la CCAR pretén donar cobertura addicional a aquelles persones que s'han vist forçades a desplaçar-se fruit de greus vulneracions de drets humans i que queden excloses del Programa estatal per diversos motius. Aquest complementari permet allargar el procés d'autonomia personal i garanteix la independència de les usuàries -tant personal com econòmica-.

Des del 2017, la CCAR ha pogut ampliar els seus programes complementaris, descentralitzant-los i amb una prèvia detecció de la situació de les persones que presenten necessitats de protecció internacional, a altres municipis catalans on l'entitat disposa d'una experiència i llarga trajectòria de col·laboració i treball conjunt. Aquests municipis han estat: Sabadell, Rubí, Reus, Sant Cugat del Vallès, Barcelona, Sant Boi de Llobregat, entre altres.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Pel que fa a la tasca i a gestió diària que duu a terme la CCAR, el treball en xarxa és una eina vital i de rellevant importància, que permet executar totes les accions de forma més eficient, i crear sinergies i línies de treball conjunt, que permeten a la vegada, arribar a un major nombre de població beneficiària de l'activitat de l'entitat.

De manera complementària al present projecte Municipis acollidors, la CCAR ha prestat i presta de forma assídua el seu assessorament especialitzat en tant que entitat experta en asil i refugi, participant en espais d'incidència d'àmbit municipal i autonòmic, per mitjà de reunions presencials i online.

Pel que fa a la participació de la CCAR a espais institucionals d'àmbit local, es poden destacar les plataformes esmentades a continuació: Pla "Barcelona, ciutat refugi", el Consell Municipal d'Immigració de Barcelona, com la Taula de Ciutadania i Immigració o el Comitè per l'Acollida de les Persones Refugiades de la Generalitat de Catalunya, així com plataformes d'entitats amb presència a Barcelona com LaFede.cat - Organitzacions per la

Justícia Global, Unitat Contra el Feixisme i el Racisme, la Taula per Mèxic, la Taula per la pau i els drets humans a Colòmbia, la PASucat, la Plataforma Stop Mare Mortum o la Xarxa Asil.cat, entre d'altres.

Pel que fa a la col·laboració amb entitats amb qui es participa, destaquen: La Xarxa Barcelona Antirumors, LaFede.cat - organitzacions per la justícia global (en qualitat d'entitat federada), la Xarxa Asil.cat, la Plataforma Stop Mare Mortum, Unitat contra el Feixisme i el Racisme (UCFR), i la Taula per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, entre d'altres.